

Praktiske råd for skriftlige arbeider ved Institutt for spesialpedagogikk

I løpet av studiene i spesialpedagogikk må studentene levere inn flere forskjellige skriftlige arbeider. Oppgavetyperne vil variere og emneplanene vil kunne inneholde særskilte retningslinjer for hver enkelt oppgave. Dette er et forsøk på å gi noen mer generelle råd.

Gjennom ulike skriftlige arbeider får studentene anledning til å tilegne seg kunnskap og bearbeide innholdet i faget, til å sette seg inn i kravene til akademisk framstilling og vitenskapelige arbeider og til å vise hva de selv er i stand til å prestere.

Studenter plikter å sette seg inn i de spesifikke kravene til skriftlige arbeider, så vel som kravene seg til vitenskapelige arbeider i sin alminnelighet.

Svar på oppgava

Faglige tekster skrives innenfor bestemte rammer. Oppgaveskriving er en problemløsnings-prosess der oppgaveteksten angir det temaet eller den problemstillinga som skal behandles. Det er viktig å holde seg innenfor oppgaveteksten. Les oppgaveteksten nøye. Dette gjelder også problemstillinger studentene formulerer selv: Er problemstillinga god nok? Er den dekkende for det studenten ønsker å skrive om?

Ofte er oppgaveteksten så vid at det er nødvendig med en tolkning, presisering og avgrensning av oppgava. Det skjer som klargjøring av egen forståelse og begrunnelse av valg. Det er viktig ikke å foreta avgrensninger som fører til at vesentlige deler av oppgaveteksten ikke besvares. Det er også viktig å skrive innenfor rammen av egne presiseringer og avgrensninger.

Hvis det ikke foreligger en oppgavetekst som skal besvares, blir det opp til studenten selv å presentere og begrunne tema og å formulere ei problemstilling. Problemstillinga skal formuleres klartest mulig. For å besvare oppgava, er det nødvendig å holde seg til sin egen problemstilling

Det å svare på oppgava er et absolutt krav til alle skriftlige arbeider. Den alvorligste (og vanligste) kritikken mot skriftlige arbeider er at oppgava ikke besvares. Oppgava skal være skrevet slik at en leser som ikke kjenner problemstillinga skal kunne tenke seg til den.

Drøfting

I en del oppgaveformuleringer formuleres det et krav om drøfting. Vanligvis forventes det imidlertid at studentene drøfter selv om dette ikke kommer klart fram i oppgaveteksten. Akademisk skrivning kjennetegnes gjerne ved drøfting forstått som det å diskutere med seg selv. Selv om oppgaveteksten ber om en redegjørelse, vil drøfting kunne styrke besvarelsen.

Mens redegjørelse dreier seg om å beskrive eller å forklare, dreier drøfting seg om å diskutere. Utgangspunktet for drøftinga er en påstand eller ei spissformulering. Selve drøftinga foregår som argumentasjon, noe som forutsetter argumenter "Et argument er et utsagn som brukes for å støtte eller svekke en påstand." (Førland 2006 s.36) Drøfting er argumentasjon for og imot, altså bruk av pro-argumenter og contra-argumenter. Gjengivelser, eksempler, beskrivelser og redegjørelser kan inngå i ei drøfting, men det å drøfte er mer enn å gjengi, eksemplifisere, beskrive og å redegjøre. Dette "mer enn" dreier seg blant annet om studentens egen evne til å problematisere, argumentere og begrunne. I følge Førland (2006) forlanger vi drøfting av studentene, fordi vi ikke bare vil vite om

studentene har forstått et resonnement og kan gjengi det, men fordi vi også vil vite om de kan tenke selv.

Dette betyr ikke at det er unødvendig med redegjørelser. Ofte må forhold beskrives og forklares for at leseren skal være i stand til å følge argumentasjonen. Poenget er altså redegjørelsens betydning for drøftinga. Det er gjennom drøftinga studentene skal vise hva de kan, ikke ved redegjørelser for noe som ikke er sentralt.

Disposisjon

For de fleste skriftlige arbeider stilles det krav til oppbygning og disposisjon. Med utgangspunkt i disposisjonen deles oppgava inn i ulike deler som markeres med overskrifter. Det er viktig å tenke grundig gjennom disposisjonen før en setter i gang å skrive

Skriftlige arbeider bør ha en innledning med presentasjon av tema, problemstilling og eventuell avgrensning. I innledningen kan det også være naturlig å si noe om hvordan en har tenkt å gå fram for å belyse problemstillinga (metode). I litt lengre oppgaver bør en også si noe om hvordan oppgava er bygd opp (disponert). I innledningen legges viktige føringer for hoveddelen.

Hoveddelen består av redegjørelse og drøfting som belyser oppgaveteksten eller problemstillinga. Hvis oppgaveteksten eller problemstillinga er formulert som flere deloppgaver eller delproblemstillinger, må en svare på alle. En sikker måte å gjøre dette på, er å disponere oppgaven slik at en tar for seg en og en deloppgave eller delproblemstilling om gangen. Hoveddelen er selvsagt den viktigste delen av ethvert skriftlig arbeid. Det er avgjørende at hoveddelen samsvarer med det som annonseres innledningsvis.

Litt lengre skriftlige arbeider bør ha en avslutning, helst med en sammenfatning og/eller konklusjon. Dette betyr ikke at problemstillinga må besvares kort og entydig. Ofte kan det være minst like viktig å trekke fram viktige usikkerhetsmomenter og å formulere nye problemstillinger. Drøfting av nye problemstillinger har imidlertid ingen berettigelse i avslutningsdelen.

I noen arbeider vil en kunne finne en egen del med begrepsavklaringer, mens andre avklarer begrepene etter hvert som de introduseres. Her er det ingen fasitløsning. Det viktigste er hensynet til klar framstilling og at leseren får den informasjonen som trengs.

Litteraturbruk

Den litteraturen som brukes skal være relevant for problemstillinga. Ofte kan det være nødvendig å trekke inn litteratur som ikke er oppgitt som pensumlitteratur. Det er likevel viktig å passe på at relevant pensumlitteratur ikke utelates.

Det meste av det vi tenker og mener har vi et eller annet sted fra. Å ha litteraturreferanser til alt er umulig. Allment kjente opplysninger og synspunkter trenger ingen litteraturreferanser, til mindre allment kjente de er, til viktigere er det med referanser (Førland 2006 s.108).

Oppgaveskriving er en problemløsningsprosess. Poenget er ikke å sitere andre ved å finne svaret i litteraturen, men å bruke litteratur til å belyse og drøfte problemstillinga og til å kunne trekke egne slutninger. Redelig, ryddig og bevisst litteraturbruk er derfor helt avgjørende.

Oftest finner en ikke litteratur som behandler akkurat det en selv har fått oppgitt som oppgave-tekst eller har valgt som problemstilling. Da blir det viktig å kunne anvende litteratur som tar for seg nærliggende emner og vise hvordan en selv trekker slutninger på grunnlag av denne litteraturen.

I skriftlige arbeider legges det vekt på ryddighet og åpenhet med hensyn til litteraturbruk. Leseren skal umiddelbart kunne forstå hva som er studentens egne tanker og hva som er hentet fra andre og fra hvem. Ved hjelp av litteraturlista skal leseren kunne finne fram til kildene, og selv kunne etterprøve om studentens slutninger er holdbare. Alvorlige brudd på kravene til kildehenvisning og litteraturbruk kan bli oppfattet som fusk.

All litteratur som det vises til i teksten skal oppføres i litteraturlista. Litteraturlista skal bare inneholde litteratur som det vises til i teksten. Referanser og litteraturliste utformes i henhold til APA-manualen.

Lær mer om skriftlige arbeider

Opgaveskriving kan virke vanskelig fordi fasitsvarene ofte ikke finnes. Likevel er det snakk om ferdigheter som det er mulig å tilegne seg. Den viktigste forutsetningen for gode skriftlige arbeider er at en setter seg inn pensum og skaffer seg oversikt over fagstoffet. Deretter er det en viktig start å sette seg inn i tilgjengelige retningslinjer for det arbeidet som skal utføres. Studer emnesidene nøye. Studenter ved Institutt for spesialpedagogikk må også sette seg inn i APA- manualen (referansesystem). Det kan også være mye læring av bøker om oppgaveskriving. Her har vi for eksempel vist til Førland, TE 2006, Drøft. Lærebok i oppgaveskriving, Gyldendal Akademisk, Oslo.

Oppgavetyper

I løpet av masterstudiet i spesialpedagogikk må studentene levere inn ulike skriftlige arbeider, enten som arbeidskrav eller som eksamenskomponent. De skriftlige arbeidene gir skrivetrening, anledning til å bearbeide fagstoff og til å vise faglig innsikt.

Kravene til oppgaver som skrives i slutten av studiet vil være større enn til de som skrives tidlig i studiet. De formelle retningslinjene og praktiske rådene er de samme, men forventningene om at de følges skjerpes. Det er hensiktsmessig å skille mellom ulike oppgavetyper. Her følger en kort presentasjon av relevante sjangertyper:

Refleksjonsoppgave

Refleksjonsoppgave er en relativt uformell sjanger som vektlegger studentenes egne tanker og drøftinger rundt et bestemt tema, en bestemt problemstilling eller en bestemt teori eller tekst. Refleksjonsoppgave kan være et obligatorisk arbeidskrav. Hensikten med en refleksjonsoppgave er å stimulere til læring, selvstendig refleksjon og faglig bearbeiding. Utgangspunktet for refleksjon og drøfting vil noen ganger kunne være studentens egne erfaringer, andre ganger litteratur eller teori. En refleksjonsoppgave skal være et faglig arbeid med fokus på faglig tema (oppgaven) og med krav til ryddighet i presentasjonen av egne refleksjoner.

Teorioppgave

Teorioppgave er en sjanger som fokuserer på pensumrelevant teori. Teorioppgave kan være et obligatorisk arbeidskrav. Hovedhensikten med en teorioppgave er å utforme en selvstendig,

avgrenset besvarelse innenfor et oppgitt tema (oppgitt oppgave) ved å ta utgangspunkt i aktuell faglitteratur. Gjennom en teorioppgave legges det opp til tilegning og drøfting av teori samt til akademisk framstilling. En teorioppgave skal være et faglig-teoretisk arbeid, med krav til presentasjon og avgrensing av tema (oppgaven), oversikt over relevant teori, faglig drøfting og kildebruk.

Hjemmeeksamen

Hjemmeeksamen er sjanger som fokuserer pensumrelevant faginnhold. Hjemmeeksamen kan være en egen eksamensform eller en egen eksamenskomponent. Hovedhensikten med en hjemmeeksamen er å utforme en selvstendig, avgrenset besvarelse innenfor et oppgitt temaområde ved å ta utgangspunkt i aktuell faglitteratur. Eksamensbesvarelsen skal være et faglig-teoretisk arbeid, med krav til presentasjon og avgrensing av tema (oppgaven), oversikt over relevant teori, faglig drøfting, akademisk framstilling og kildebruk.

Semesteroppgave

Semesteroppgave er en form for hjemmeeksamen. Semesteroppgave kan være en egen eksamensform eller en egen eksamenskomponent. Hovedhensikten med en semesteroppgave er å bearbeide og belyse et relevant, selvvalgt og avgrenset tema eller emneområder innen studieavsnittet gjennom bruk og drøfting av aktuell faglitteratur. En semesteroppgave skal være et selvstendig faglig-teoretisk arbeid som tilfredsstillende akademiske krav til avgrensning, framstilling, faglig innsikt, drøfting og kildebruk.

Kilder:

Førland, TE (2006) *Drøft. Lærebok i oppgaveskriving*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Linker om APA style (American Psychological Association):

- [SV-fakultetet sine sider kildebruk og APA](#)
- [Kort oversikt over APA \(opprinnelig laget ved UiB\)](#)
- [Offisiell nettside for APA style](#)